

ex eo, quod sicut cum Christus dixit discipulis suis (*Luc. 10.*), *Neminem salutaveritis in via, non prohibuit ipsis salutationes, quas charitatis officium postulat, sed ut cito, et diligenter, et absque mora proficiscerentur; ita cum Magdalenae dixit, Noli me tangere, non ei interdixit pedum tactum, sed ne in eo moram faceret: unde illud, Nondum ascendi ad Patrem, explicant per illud, quod Hispanice dicitur: *Aun no soyido, nondum discessi, suppetet tibi postea tempus, antequam discedam, ad diutius immorandum, et osculandum pedes meos, nunc pergo absque mora ad annunciandum fratribus triumphum resurrectionis meae.**

D. autem Leo aliter id explicat (*serm. 2. de Ascen.*): ait enim Magdalenam tunc gessisse typum gentilitatis. Et quia Christus Dominus non se manifestandum gentilitati, nec ab illa tangendum decreverat, nisi media fide post Ascensionem, propterea ei dixisse: *Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem.*

D. Bernardus alia via incedit (*Ser. 28. in Cantica*): hunc enim ait esse germanum sensum illorum verborum: *Noli me tangere, noli meam resurrectionem iudicio sensuum comprobare, sed praeumper expecta tempus meae ascensionis, et descensionis Spiritus sancti; tunc longe melius, et tenacius percipies veritatem resurrectionis meae, quam modo me contingens; haec ille. Et in eandem recidit alia expositio B. Odonis, in explicatione Canonis, qui refertur in Bibliotheca sanctorum Patrum c. 4.*

Card. Toletus (*in e. 20. Ioan.*) quibusdam interrogationibus, et responsionibus subintellectis praeposita verba elucidat: *Noli me tangere* (inquit) *quasi enim si ipsa interrogasset, Quare non te tangam? Respondet: Quia non iam tale mihi corpus est mortale quale, cum in terra versarer; sed quasi in coelo, immortale, et gloriosum, et deinde, quasi iterum subinferret: Quare igitur nunc in terris ambulas, si tale habes corpus? nondum* (respondet) *ascendi ad Patrem, ascensus autem sum: modo autem hic maneo propter vestram utilitatem.*

S. Epiphanius (*haer. 26.*) prope finem alium putat longe diversum sensum: ait enim: *Ut ostenderet manifestam castitatem, et sanctimoniam per sanctificationem, dicit Mariae: Ne me attingas. Itaque vult D. Epiphanius propter exemplum purissimae castitatis noluisse, cum solus erat, a Maria contingi, postea vero in praesentia Discipulorum, non solum illam, sed et alias sanctas feminas, quae ad monumentum abierant, ad osculum pedum admisisse. Potetque huic expositioni non incongrue accommodari ratio subiuncta: Quia nondum ascendi ad Patrem; quasi diceret, ut haec prohibitio aliis sit exemplum castitatis; Noli me tangere, Tanges vero in coelo, ubi cum homines sint sicut Angeli Dei, qui nec nubent, nec nubentur, opus non erit simili exemplo, sicut modo, ut purissime vivant.*

Alii putant, quod sicut D. Petrus in monte Thabor gloria transfigurationis Christi diu frui desiderans dixit (*Matt. 7.*): *Facianus hic tria tabernacula;* et Evangelista subiunxit: *Nesciebat quid diceret, ita Magdalenae nesciens, quid sibi vellet, frui volebat Christo glorioso; ipse autem dixit ei: noli me modo tangere ad fruemdum me, quia status viae non est status fruitionis, sed differ hoc ad statum beatitudinis, cum ascendero ad Patrem, modo namque nondum ascendi. Scio quosdam recentiores plus sapientes, quam oportet sapere, valde immorari in laeandis nonnullis ex relictis Patrum expositionibus, sed nos huic studio supersedendum omnino censuimus, sanctorum Patrum intelligentiam, quos Christus D. Ecclesiae suae disertissimos magistros praeposuit, satius, et religiosius indicantes suspicere, et venerari, quam cavillosis quibusdam, ne dicam puerilibus argumentationibus impetere. Fateor non omnes, et singulas eiusdem loci expositiones omnibus, et singulis placere posse: verum cui non placet haec, accipiat aliam, non mordeat illam; quod si omnes displicent causam ex parte subiecti, non obiecti facile crediderim, cui morbo solus Deus moderi potest. Cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.*

CHRISTI DOMINI ASCENSIONE

ET EIUS ARCANIS.

LIBER DECIMUS QUARTUS

HOMILIA PRIMA.

Gloriosa Christi Salvatoris nostri Ascensio plurimis figuris, ac singularibus sacrae Scripturae locis pulchre explicatis illustratur.

Omnis memoriae commendatione digna est felicissima haec triumphantis Christi Ascensionis dies: etenim hodie supremus ille universi Monarcha ingenti cum apparatu, summae pompa, non in curru igneo, sicut Elias, sed in nube quadam gloriosa in altum ascendit: hodie divinus ille Eliseus ascendit ab Hierico ad civitatem Bethel: hodie uberimus ille eloquentiae fons Aaron ascendit ad montem Hor: hodie integerrimus Elcana Domino visendo in Silum ascendit: hodie fortissimus ille Samson favum mellis, quem ex ore leonis eriperat, Patri suo tradidit, hoc est insigne illud Sanctorum Patrum spollium, quod et faucibus Daemones vindicavit: hodie strenuus ille Moyses e medio aquarum mortalitatis ereptus montem Sinai ascendit: hodie candidissima illa Columba ramum olivae virentibus foliis vero pacis symbolum portans, eo unde digresse fuerat, reversit: hodie arca illa sancti Noe super montes Armeniae coelestis Hierusalem requiescit: hodie Eliaeo coelestis Hierusalem requiescit, ut inde copiosa coelestium donorum, atque munerum pluvia abundanter demittat: hodie Christus sol iustitiae, qui in cruce eclipsim passus fuit, resurgens, coruscans, atque gloriosus ab hoc infimo mundi hemisphaerio ad angelicum transmeat: hodie divinus ille ignis, qui e coe-

lo defluens, terrestrem materiam, hoc est carnem humanam apprehendit, ad antiquum sphaerae suae globum revertitur: hodie fons ille de terra exortus eadem cursus coloritate in sublimem conscendit, qua ante in profluvio descendit: *Et fons ascendebat de terra:* hodie Christus velut amplissimus quidam militiae dux coelestis patriae arcem occupat, gladium prius e manibus illius Cherubim Paradisi portis praefectis fortiter eripiens, ac tandem ad radiantem coeli verticem ascendit, et ad abundantissimos illius aeternae beatitudinis thesauros viam, atque aditum liberum nobis aperit: hodie, ut plura uno verbo comprehendam, Christus noster extollitur, ac tamquam regalis quaedam aquila per universam aeris regionem in discipulorum suorum conspectu transvolat, et, (ut inquit sanctus Lucas) *Videntibus illis elevatus est.* Egrege admodum Christo Domino ascendenti aquilae nomen convenire mihi videtur: siquidem sicut aquila ad probandum pullos suos, eos adversus ardentes, atque clariores fulgentis solis radios opponit, et splendidiu solis fulgorem oculis non convenientibus fortiter intuentes in legitimos receptat, ceterosque tanquam degeneres e nidulo expellit; ita quoque hodierna die Christus periculum facit Discipulorum suorum, quandoquidem ipsi in eum tanquam in divinum Solem, clariorum, atque splendidiorum, quam unquam, oculos non convenientes degunt, Evangelista dicente: *Videntibus illis elevatus est;* nec ab illius intutu ulatunus abstinere, quousque lucenti quadam nube cooperatus, oculis aspicientium sublatum fuit: *Et nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Magnam profecto, atque insigne argumentum hoc est, istos divinae huius aquilae pullos fuisse legitimos, ut qui corde, atque oculis eum in se inspererent: et quemadmodum aquila in partes diversas hinc inde trahitur, principate volatus sui intentum quasi dissimulans,

in certum tamen aliquem scopum, partemque dirigitur, ut praedam faciat, quam desiderat; similis quoque ratione Christus tanquam regalis quaedam aquila volatum suum ad coeleste solium dirigens, quasi scopum tunc celare volebatur, cum humiliter quodam, atque exiguo volatu e visceribus Matris suae ad praesepe pauperum levavit: inde tandem trium Regum corda, qui se illius regali coronae subdididerunt, ad se rapuit. Quod initium quoddam fuit spoliatorum quae ex humani generis hoste extorquere venerat. Sed miror sane, quomodo in infantili aetate cooperis de praedarisane si tam cito latrocinis vacas grandior effectus suspendium tibi immineat: latrocinia enim in infantia infamem legem morte praeseferunt, ac praesagunt. Atque hic fuit primus huius regiae aquilae volatus. Secundum fecit, cum redeuntibus Maria, et Ioseph ex Hierosolyma, ab eorum consortio se separavit; sed ibi etiam in templo inventus, mira sapientia ex ore eius effluente sapientes stupefecit, et auditorum animos in sui admirationem pariter, et amorem excitavit. Tertius volatus, quo eundem scopum simulabat, fuit, quando manducabat cum peccatoribus in similitudinem hominum factus; sed tunc etiam ex faucibus Diaboli rapacem avem, Maltheam scilicet telonarium, et alios plures peccatores venatus est. Quartum volatum considero, cum ascendit in Crucem; sed ibi et homines aucupatus est, et saxa etiam traxit ad se, ut ipse praedixerat: *Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me.* Hic Diabolum delusit, mundum subiugavit, ac tandem mortis victoriam terrae, et coelo ostentavit, quando *Videntibus illis elevatus est.* Ex quibus verbis communium omnium huius loci interpretum sententia colligitur, Christi Ascensionem non in instanti, aut momento, sed cum temporis intervallo contigisse: etenim evidenter eius discipuli per aeris regionem euntem viderunt. Nec desunt etiam, qui dicant, unumquemque secundum sanctitatis suae gradum, qua praeditus erat, Christum altius ascendere vidisse; quo uno supposito existimaverim, procul dubio sacratissimum Virginem omnium fuisse ultimam, cuius aspectui Christus se subtraxit: quippe sicut solaris herba, quam communium nomine Hispani *gigantam* dicunt, propter singularem illius eminentiam, qua super omnes terrae herbas excrescit, solis orientis gressus insequitur, et per gradus suos euntem sine intermissione prospicit, donec se in occidentem abscondit: eadem quoque ratione Virgo illa sanctissima, tanquam Ecclesiae catholicae *giganta* ob eximiam sanctitatis, ac dignitatis suae excellentiam, qua ceteros antecellit, divinum illum iustitiae solem fixis oculis inconvenerit intuebatur, donec ad splendidissimum superi domicii hemisphaerium translatus fuit.

Videntibus illis elevatus est. Figuram quandam in sacris litteris reperio, quae huiusmodi praesentis nostri mysterii proposito non incongrue adaptari posse videtur, historiam videlicet illam Angeli Tobiae, quae effigies quaedam, atque imago est totius Christi vi-

tae decursus, usque ad illius triumphantis Ascensionis diem. Referunt sacrae litterae, Angelum quendam et coelo venisse, ut Tobiae domum protereret, illi faveret, ac necessitatibus universis provideret, quem Tobias junior domum egressus in platea in habitu viatoris itineri paratum apprehendit. Angelus vero ei ad civitatem Medorum Rages nomine eunti itineris comitem se exhibuit, ac a prodigiis eiusdem piscis invasione, qui tanquam serpens, aut draco quidam, ad eum devorandum et flumine prosliterat, eripuit, et Saram a Diabolo eam infestante liberavit, uxorem ei dedit, omnem pecuniam debitam patri illius recuperavit, filium sanum, et opulentum reddidit, reversus Tobiae seni vsum restituit: ac demum tot, tantisque beneficiis in ipsum collatis, die quadam omnibus simul mensae accumbentibus abeundi licentiam petiit, ac ad eandem coeli regionem, unde venerat, convolvavit. Angelus iste Verbum divinum in carne humana exprimit, quem Isaias magni consilii Angelum appellabat, qui in hoc mundi theatro palam, non solum inquirentibus, sed non investigantibus cum obviam venit: *Palam inventus sum a non quaerentibus me:* eumque in forma viatoris praecinctum, ac itineri paratum, homines invenerunt: *Quasi viator declinans ad manendum,* inquit Hieremias (c. 14): quoniam quantumcumque anima comprehensor, atque beatus esset, nihilominus in mortali, ac passibili huius corporis ergastulo inclusus, etiam viator erat, homini ad coeleste iter peragendum comitem se exhibuit, innumera in eum beneficia conferens: *Qui pertransit benefaciendo:* inter quae non minimum fuit, hominem a fero illo dracone, morte videlicet aeterna, liberare: *Qui mortem nostram moriendo destruxit;* et a servitute, ac daemonum tyrannide eripuit: *Nunc princeps huius mundi eicietur foras.* Alterum beneficium fuit, nuptias inter Deum, et Ecclesiam suam celebrare, ac universum terrarum orbem perpetuis ignorantiae, et caecitatis tenebris involutum illuminare. Omnia haec solita ingenii subtilitate brevibus explicuit magnus ille Pater divus Augustinus (ser. 28. de sanct.): *Christus, ait, fuit piscis ille mortuus, cuius iecore per passionem assato, fugatus est Diabolum, et per amaritudinem fellis sanatus est caecus, et illuminatus est mundus.* Quin etiam brevioribus id ipsum exposuit divus Paulus: *Destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam.* Et quemadmodum Angelus ille omnem pecuniam Tobiae debitam recuperavit; eodem quoque modo Christus in sinu Abrahae descendens, speciosos Dei thesauros, atque opes, quae erant sanctissimi illi Patres, tot annorum curriculum in limbo carcere detenti, recuperavit, ac Patri restituit, adimplens ea, quae Isaias (c. 45.) praedixerat: *Vestes ferreas confringam, et dabo tibi thesauros absconditos.* Peracto igitur legationis Christi munere, divino huius Angelus nihil aliud peragendum supererat, nisi ut ad coeleste domicilium, unde venerat, remearet; atque ideo discipulis suis dixit: *Fado ad eum, qui me misit.* Quod persimile est ei, quod Angelus Tobiae dixit: *Tempus est, ut revertar*

ad eum, qui me misit. Et sicut de Angelo illo dicit sacer textus: *Et cum hoc dixisset, ab aspectu eorum ablatum est;* ita etiam Evangelista dicit de Christo: *Domini quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in coelum:* ac velut ibi Angelum ad coelum volentem aspiciere non valuerunt, et ultra eum videre non poterunt, quia disparuerat; eodem quoque modo hic evenisse legimus, quoniam dicit sanctus Lucas: *Et nubes suscepit eum ab oculis eorum;* ac si diceret, nubes illa, quae se inter divinum illum solem, et oculos eorum interposuit, intuitum videntium impedivit. Ac demum sicut ibi S. Tobias, ac universa illius familia admiratione percussi remansere propter tam inauditum mysterium, laudantes, ac Deum glorificantes: *Tunc prostrati per horas tres benedixerunt Deo;* et exacto spirituali hymno, mirabilia, atque prodigia Dei omnibus nota fecerunt: *Excurrentes narraverunt mirabilia eius;* non dispari modo universa illa Christi sacra familia Deum laudando in perpetuis precibus, atque oratione permansit: *Erant omnes perseverantes unanimiter in oratione:* et illuc exeuntes cooperunt praedicare mirabilia Dei: *Admirans nostris linguis loquentes magnalia Dei.*

Videntibus illis elevatus est. Inter gravissimos illos sermones, quibus Deus ad omnipotentiam, et excellentiam suam, hominisque utilitatem, atque exiguam declarandam, sanctum Iobum alloquens usus fuisse legitur, singularis profecto est ille, qui habetur (c. 4.), dum ait: *Si habes brachium sicut Deus, aut simili voce tonas, circumda tibi decorem, et in sublime erigere, et esto gloriosus, et speciosus induere vestibus, disperde superbos, et omnem arrogantem humilia, et ego confitebor, quod possit te salvare dextera tua.* Sane non me latet, D. Hieronymum locum istum intelligere de gloria, de maiestate divinitatis Dei. ac de potentia, qua superbum illum Luciferum, suosque sequaces castigavit, quando ipse se tam micantem, tam splendidum, atque fortem videns, fortitudinis suae periculum facere voluit, ac divini potentia brachii ita acriter percussus fuit, ut in profundissimum inferni abyssum depulsus, nunquam ab huiusmodi casu resurgere valuerit, sed, ut inquit S. Bernardus (in serm. 1. de Adv.): *Et continuo sideribus cunctis clarius micantem aeterna caligine obumbravit.* Dicit deinde Deus Iob, iuxta expositionem D. Hieronymi: *Videtur tibi brachium aliquid simile meo, potestas sicut mea, lux vel gloria, quae cum mea collata tenebrosa non videatur, vel tandem vox tantae maiestatis, quae divinitatem redoleat, velut mea?* Verum enim vero Gregorius ille Magnus (lib. 32. moral. cap. 58.) per forte, ac potens illud Dei brachium, et per divinam illam vocem Dei Filium intelligit, per quem omnia facit: *Omnia per ipsum facta sunt:* et per quem arcana sua revelavit: *Quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis.* Quomobrem huiusmodi sullus fundamento, verba illa Iob una cum admirabili illa visione divi Ioannis, quae triumphantis Christi Ascensionis festum nobis ad vivum ob oculos ponit, breviter explicabo.

Ait S. Ioannes se vidisse Angelum quendam nube amictum, et in capite illius irim, cuius forma, et facies ut sol, ac pedes eius tanquam columnae ignis: erat in manu sua liber apertus: tenebat vero pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram ponebat, ac tam magna voce clamabat, ut et tonitrua loqui compelleret. Et deinde superaddit, Angelum illum levasse manum suam ad coelum, et iurasse per viventem, et rengentem in coelo, in terra, et in mari, venturum tempus, quo consummaretur, et finiretur mysterium Dei. Angelus ille nubes amictus, quid quaeso illud nisi divinum illud Verbum, huiusce nostrae carnis nubes circumdatum significat? Splendor vero ille instar solis, qui a divino illius vultu emanabat, quid aliud nisi divinitatis suae splendorem indicat, Paulo (Hebr. 1.) dicente: *Qui cum sit splendor gloriae?* Pedes scilicet columnae igneae, quid nisi maximam illius agilitatem, qua se, et nos ad coelestis domicilii regna perducit, denotat? pedum altero super mare, altero vero super terram positus, supra eius potestas, qua non modo per universos coelorum orbis, sed etiam per maris, terrarumque sola ultima pollet, egregie describitur: *Data est mihi omnis potestas in coelo, et in terra.* Sed quid per tonitrua, quae voce sua commoveri coeperunt, aliud denotari putatis, quam omnia coelorum corpora eius divino, ac humano subiecta esse imperio? et tam potentissimos quoque mundi principes, et opulentissimos regnum monarcales, quam nefarios illos infernum spiritus, illius audientes vocem, contremiscere, atque expavescere? Porro apertum in manibus tenere librum, denotabat absconditum illum sacrae suae Incarnationis sacramentum ab eo declarandum venire; quippe qui Dei Agnus esset, cui soli librum aperire, et septem illius signacula solvere concessum fuerat. Vox autem, quam emisit Angelus, erat sonora illa sancti Evangelii vox, a Christo suis discipulis iam enixe commendata, dicente (Mar. 6.): *Praedicate Evangelium omni creaturae.* Denum brachii in altum elevatio, dicens, quod consummaretur mysterium Dei, toties per Prophetas celebratum, nihil aliud prorsus significat, quam id, quod Christo in elevatione, et Ascensione sua gloriosa, quae finis, metaque sui in hunc mundum adventus fuit, obligisse traditum reperimus: in ea enim quanta potentia, quantaque virtute, et fortitudine brachium eius polleret, omnibus clare demonstravit, qui nullius suffultus praesidio, sed propriae virtutis viribus per immensa aëris spatia in sublime transvolavit, et in altissima coelorum fastigia, gloriae, atque immortalitatis vestibus indutus penetravit: *Et pretiosus induere vestibus.* Ac denique tanquam victor gloriosus, montiumque, ac rupium occupator, infestissimos eius hostes confregit, ac subiugavit (Iob 40.): *Disperde superbos, et omnem arrogantem humilia.* Haec igitur tam heroica Christi gesta, ac praecleara facinora intuentes, non obscure indicant dexteram eius tam fuisse potentem, ut semetip-

sum in tuto pacis portu constituere, et promeritum sibi locum accipere potuerit: *Et confitebor, quod salutare te possit dextera tua. Fidentibus illis elevatus est.* David Propheta loquens in persona Christi dicit (*Psal. 68*): *Intraerunt aquae usque ad animam meam, demersus sum in limo profundi, et non est subsistans.* Amarae tribulationum aquae in eo usque deveniunt, et quamvis egregius videatur nator, in illis nihilominus immergor, atque submergor: vero enim mortuus, atque sepultus fuit: tandem tamen turbulenta illas tempestatum undas sic enavit, ut caput extolleret (*Psal. 109*): *De torrente in via bibet, propterea exaltavit caput.* Sane singulari nota dignum mihi esse videtur verbum illud, propterea: perinde enim fuit ac si diceret, Christi exaltationem fructum eius mortis fuisse, id attestante Salomone (*Cant. 7*) in persona Christi loquente: *Ascendam in palmarum, et apprehendam fructum eius:* tunc ascendit in palmarum, cum in cruce[m] conscendit. Palmae huiusmodi fructus fuit corona illa gloriae, qua ipsum resurrectionis suae tempore supremis rerum omnium opifex aeternus Pater coronastavit: *Gloria, et honore coronasti eum Dominum.* Fructus etiam huiusmodi palmae fuit gloriosissimus Ascensionis eius triumphus, et dexterae aeterni Patris assessor: *Sedet ad dexteram Patris.* Fructus denique foecundissimae illius palmae, nobis coeli ostia reserare, in supremo illo aeternae felicitatis domicilio condesere, ac demum nos coelestibus illis divinisque animis aggregare, iuxta illud Pauli (*Hebr. 2*): *Qui considero nos fecit in coelestibus, in Christo.* Atque huc spectare arbitror observatione dignam differentiam, quam inter Salomonis templum, et illud, quod a Deo Ezechielis demonstratum fuit, legitimus: in illo namque nullae ad sedendum in sanctuario, in hoc vero multae, et diversae inter Sancta sanctorum sedes conspiciebantur, quas Propheta latera per circuitum vocat: inde Hugo Cardinalis, et Dionysius Carthusianus tot fuisse asserunt, ut quatuordecim in loco, Sancta, nuncupato, et centum, ac sex in loco, Sancta sanctorum, extitorint. Videamus nunc igitur, qua de causa, vel qua ratione in celeberrimo illo Salomonis templo, in illo autem Ezechielis multae essent sedes. Id factum fuisse aint praecitati Doctores, ad significandum illo tempore legis scriptae coeli portas oclusas fuisse, ideoque in illo Salomonis templo sedes non fuisse necessarias, cum in coelum, cuius figuram gerebat, introire mortali non memini permissum esset. Verum cum postmodum gloriosa Christi Ascensio nobis liberum fecit aditum ad sancta sanctorum aeternae beatitudinis, per templum Ezechielis ostensum denotata, propterea in illo multae sedes reperiebantur, iuxta illud Christi (*Joan. 4*): *In domo Patris mei mansiones multae sunt.* Hinc itaque eximiam, et singularem quandam excellentiam infero, quam sacra Scriptura hominibus prae Angelis tribuit, quod videlicet, quando de illis loquitur, dicit, quod stant ante sedem Dei, et *Seraphin stabant, et Angelus Raphael aiebat: Ego sum unus ex sep-*

tem, qui stamus ante Deum; verum de hominibus loquens, dicit eos sedere ante Deum una cum Christo (*Luc. 22*): *Sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.* Praerogativa istae omnes quod aliud sunt, nisi palmae crucis fructus uberissimi? *Ascendam in palmarum, et apprehendam fructum eius.* Antiquus mos inolevit, originem a naturae lege trahens, Deo omnium fructuum primitias offerre: unde haec ratione ipsa terra hominum, quos alcat, coelo primitiae esse debeant non de primis fructibus, qui minores esso solent, sed ex melioribus, ut constat ex eo, quod a Deo in Levitico statutum legitur, ubi iussit no de frugibus agri de novo percissi primitias ei offerrent, donec prius quadriennio exultus fuisset, cum primi fructus debiliores, minoris vigoris, ac minoris substantiae esso soleant: hinc est, quod quamvis primas huius mundi fructus fuerit nostrum omnium pater Adam, nihilominus, quia non erat pro primitiis idoneus, cum velut corrupta planta putridam habens radicem, culpa, atque peccati carnem germinaret; ideo unigeniti Dei in facte humana, qui est fructus omnium, atque suavissimus, adventum expectavit, ac postmodum iam maturum, atque adultum in ipsa Ascensionis die pro hominum primitiis aeterno Patri offert, unde beneficium, ac singulare emolumentum in nos omnes derivatur. Quemadmodum enim ob Deo oblatas primitias, illius benedictione ceterae omnes fruges, germinae replentur; ita etiam ob primitias, quas terra donat, aeterno Patri Christum unigenitum eius illi offerens, omnes aeternae benedictionis cumulo abundamus, teste divo Paulo (*Eph. 1*) dicente: *Benedixit nos in omni benedictione in coelestibus in Christo.* Cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA SECUNDA

Aquilae metaphoram Christo in coelum ascendenti adaptamus, perplura quae in ea latent arcana detegere incipientes.

Apud clarissimos quosque omnium temporum, omnisque rerum militiae praefectos, duces, atque etiam apud Principes, Reges, ac Imperatores, ad eorum res egregie gestas, praeclarasque facinora perpetuae posterorum memoriae commendanda, moris semper fuisse perimus, clypeos, ac scuta ex eorum armis conficere: eaque in militibus vexillis sculptere, quibusdam imaginibus, et inscriptionibus insignitas, quae tanquam linguae, ac praecones eorum virtutis, strenuitatis, atque animi fortitudinis interpretes, eas perpetuis lu-

turis temporibus celebrarent, ne labilis iniuria temporis, aut vetustas, quae omnia destruit, atque consumit, res omni memoria dignas ulla oblivione deleat. Hinc videmus Samaritam Assyriorum Reginam, feminarum omnium illius nationis clarissimam, scuto suo columbam quandam, ac gladium pro suis stemmatibus, ac armis insculpsisse. Columba significare volebat, se tanquam deam ab Assyriis in columbae figura adorandam; gladio autem potentiam portendeat, atque fortitudinem armorum, qua pollebat, tum ad ceteras orbis terrarum nationes suo subiiciendis imperio, tum ad regiae maiestatis mandatis rebelles acriter puniendos. Ad quod sane videtur alludere illud (*Hiero. 46*): *Fugite a facie columbae, a facie gladii:* quasi dicat, fugite, ne vos contingat, et trucidet gladius occisor columbae. Aegyptii quoque armorum loco ferocissimis quibusdam utebantur draconibus, quos in suis vexillis, atque signis egregie laboratos gestabant, illisque feritatem suam serpentina crudeliorem, ac vindicandi se de ipsorum inimicis inveteratam quandam libidinem, atque insatiabilem cupiditatem denotare volebant. Quod non obscure praedixisse videtur Propheta David, secundum Theodoriti expositionem, dum obtentam Dei de Aegyptiis victoriam celebrans ait (*Psal. 13*): *Contribulasti capita Draconum in aquis:* quasi dicat, immortales ago tibi gratias, Domine, qui istorum ferocium draconum capita in undis immersisti, ac in altissimis rubri maris fluctibus superbissima signa, ac hostium tuorum vexilla perdidisti. Non revocabo in memoriam horrentia illa Francorum arma, et tribus bufonibus antiquis consistentia, ac deinde in tres candidissimos flores, lilia videlicet, conversa. Consulto etiam taceo arma illa Persarum celeberrima, cum eadem, quae Cupidinis, illa esse selamus, arcum videlicet, pharetram, et sagittas. Nec memorabo regales illas Romanorum aquilas, non medias Otomanorum lunas, non illustrium Hispaniae Principum insignium, aut armorum varietatem; quippe singula recensendo dicendi finem vix invenirem. Ita igitur Christus tanquam universali Ecclesiae militanti ac triumphanti a Patre praepositus, veluti summus Princeps, et Monarcha universi, iuxta varias insigniter ab eo res gestas, ac varia totius vitae suae decursu opera heroica, varia, atque diversa insignia, uti mysteriorum suorum praecones, sibi elegit. Et quidem omnia ad vivum expressa invenio in quatuor illis, quae ipse Deus in quatuor Israelitici populi militibus vexillis prout mandaverat iuxta doctissimorum Hebraeorum expositionem, de qua fit mentio in additione ad Glossam Nicolai Lyrensis. Primum illorum gestabat Ruben, in quo figura quaedam hominis in campo rubro depicta existebat, evidentissimum Incarnationis divini Verbi symbolum. Secundum Ephraim obligit gestandum, cui insigne erat taurus in campo rubro: *Quasi primogeniti tauri, pulchritudo eius,* manifesta certe imago atque effigies cruenti Christi in cruce sacrificii. Tertii delatrix erat tribus Iuda, et pro insignibus gerebat leo-

nem in viridi campo: *Catulus leonis Iuda.* Figura haec costissima Christi resurrectionis, secundum illud S. Ioannis (*Apoc. 2*): *Vicit leo de tribu Iuda.* Dan denique quartum dederat, cuius stemma erat regalis quaedam aquila in campo candido coronata, vera arma, aptaque insignia praesentis Christi triumphantis Ascensionis, in qua ipse tanquam regalis quaedam aquila tam in sublime se exevit, ut per omnem aeris sphaeram pervolans, supremosque coelorum vertices penetrans, non sublitterit, quousque in altissimo coelorum sedem suam collocavit; quod mirabilissimum iure optimo dici potest, ut ipse etiam Salomon (*Prov. 30*) palam profiteatur, se eo ingeniti perspicacitate pertingere nunquam potuisset: *Tria sunt mihi difficulta, et quartum pentus ignoro, aquam vigulans in coelo, viam colubri super petram; viam navis in medio mari, et viam viri, in adolescentia, ut Vergata nostra habet, vel in adolescentula, ut vertunt Septuaginta Interpretes.* Quis quae nostram videns Deum in terrerime Virginis viscera introeuntem, atque ibi humanum corpus assumentem, indeque sine aliqua virginei claustris laesione in mundum prodeuntem, non obstupescat? Aut quis non admirabitur mysterio-am illam humanitatis Christi navem in turbulentissimae amarae passionis suae tempestate, a tot archipiratis obsessam, et in tot partibus perforatam, quot erant ei plagae a clavis et lancea inflictae, perpetuae mortis naufragium passam minime fuisse? Quis tandem stupendum portentum diffidat Christum uti serpentem in terra reptantem, sepulchro inclumum, propriae virtutis suae viribus antiquae mortalitatis pelle exutum, immortalitatis gloriae habitu indutum, in empyreum coelum altius se exultasse? Verum, quod praeceteris omnibus in maiorem me rapit admirationem, ait Salomon, est celer illo volatus huius regalis aquilae, quae duabus alas, agilitatis videlicet, et subtilitatis suae, propriis sobria viribus, ad coeleste hemisphaerium convolvit, omnesque coelorum axes penetrans ad dexteram Patris se collocavit. B. Iob admirandum hoc mysterium considerans, nonnulla protulit verba, quae huius volatus celeritatem, ac incredibilem utilitatem inde nobis provenientem admissum declarare videntur (*Iob 3*): *Namquid ad praecipuum tuum elevabitur aquila, et in arduis ponet nidum suum? Inde contemplantur escam, et de longe oculi eius prospiciunt: pulli eius lambent sanguinem, et ubique cadaver fuerit, statim adest. Magnus illo Pater D. Ambrosius (*serm. suo 62*) ac S. Maximus (*ho. 2. post Pent.*) dicunt aquilae metaphoram Christum mirum in modum convenire: *Est enim, ait D. Maximus, similitudo non parva: sicut enim aquila humilitate deserit, alta petit, coelorum vicina descendit; ita et Salvator humilia inferni deseruit, altiora Paradisi petiit, coelorum fastigia penetravit; et quemadmodum omnia Christi opera per obedientiam Patris in lucem prodibant hinc est, quod sicut ex praecipto Patris in praesepe natus, in cruce mortuus fuit, ac de sepulcro**

praecipuum tuum elevabitur aquila? et addit, et in arduis ponet nidum suum? idest, in loco humani viribus inaccessibili, coelo nimirum empyreo, ubi filius suis nidos praeparat, ut ait Propheta David (Psal. 83.): etenim Passer inenat sibi domum, et turtur nidum ubi reponat pullos suos: quod et pollicitus fuerat dum dixit (Joan. 14.): Si abiero, et praeparavero vobis locum, iterum veniam, et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Immo addit Iob (Iob 39.): In deo contemplantur escam, et de longe oculi eius prospiciunt. Referunt Plinius, ac Aristoteles de aquila, ipsam quantumcumque in altum volantem, semper in pullos suos intra nidum remanentes defixos tenore oculos, ut si qua ex rapacibus avibus eos laedere tentaret, continuo eis subsidium impendero possent. Non dispari ratione licet Christus, tanquam aquila quaedam regalis, sublimis evehatur, omniaeque coelestis curiae fastigia supervolet, ac super Cherubim etiam transcendat (Ascendit super Cherubim, et volabit); nihilominus oculos a filiis suis non deflectit, quos in Ecclesiae suae nido reliquit, sed benevolens aspectu intuetur, ut tueatur, atque defendat, ac eorum corporali, ac spirituali sustentatione necessaria provideat: Inde contemplantur escam. Unde quemadmodum aquila, omnium naturalis Scripturarum historiae auctoritate attestante, tam generosi est animi, ut rapinam non modo inter pullos suos, verum etiam inter ceteras volucres eam comitantes distribuat; eodem quoque modo Christus gloriosa hac sua Ascensione ingentem coelestium bonorum copiam, quorum hodie possessionem capit, adipiscens, absque ulla interposita mora inter suos divisit, ut ait D. Paulus (Eph. 4.): Dedit dona hominibus. Paulisper tamen in his verbis subsistamus, quippe ardua atque intellectu satis difficultia reddi videntur, propter illa Davidis (Psal. 67.) de Christo dicentis: Ascendisti in altum, accepisti dona in hominibus. Secundum enim neotericam nonnullorum scribentium expositionem ad antiquum illum morem, quo victi victoribus munera offerant, alludit Propheta; unde sensus est, quod eodem temporis momento, quo Christus sceptro suo potitus fuit, omnes populi suae fidei ac confessionis tributum obtulerunt. Quomodo ergo sanctus Paulus ait eum dona hominibus dedisse, David vero ab hominibus recepisse? Verum nulla omnino hic adest repugnantia aut contradictio. Primo quippe non immerito dicere possumus, Christum hodie ac munerum dedisse, et recepisse: dedisse quidem hominibus, et recepisse ab aeterno Patre, quos in haereditatem, et velut patrimonium dare pollicitus ei fuerat, dicens (Psal. 2.): Dabo tibi gentes haereditatem tuam. Secundo responderi potest, quod quamvis videatur adesse aliqua D. Pauli, et Davidis verborum varietas, cum alter dedisse, alter vero recepisse asserat, nulla tamen in eorum genuino sensu cadit discrepantia: etenim accipere non semper ab alio recipere, sed saepe numero sibi recolligere significat, ut (Exod. c. 15.): Loquere ad filios Israel, ut accipiant mihi pri-

mitias: et (3. Reg. c. 47.): Accipite mihi parum aquae. David itaque considerat Christum, velut victoriae suae spolia recolligentem, ut illa hominibus distribuat, ac communicet; ideoque dicit: Accipisti dona in hominibus. Verum S. Paulus considerabat eum, uti illum qui iam donorum, ac munerum suorum divisionem fecerat, ac propterea dicit: Dedit dona hominibus. Subdit S. Iob: Pulli eius lambent sanguinem: id est iusti, qui tam assidua passionis eius meditatione, quam divinum sacramentorum susceptione, in quibus innocuus ille, ac fervidus sanguis ebullit, illum continuo summa aviditate sugent: Et pulli eius lambent sanguinem. Ac tandem concludit: Ubique fuerit cadaveris adest. Ait magis ille Pater D. Gregorius (l. 31. Mor. c. 22.): Omnis, qui in peccati morte incidit, non immerito cadaver vocari potest: iure sane optimo in peccati mortalis sordibus detestans, cadaveris nomen meretur, quandoquidem praecipua gratiae vita orbatus mandet. Ubicumque igitur horum aliquis fuerit, continuo divina haec aquila accedit, desiderans illius conversione cibari, atque nutrir: haec sunt enim gratiae eius epulae, hic cibus haec esca, qua ipsa alitur, ut dicitur verbis nobis ipse indicavit, dicens (Joan. 4.): Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Demum sicut aquila invitat pullos suos, ut eam volando imitentur (Deut. 31.): Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, similis quoque ratione Christus in hac gloriosa sua Ascensione fidelium animas signat, atque vocibus, ut eum comitentur, invitat (Cant. 2.): Surge, propra amica mea; quasi dicat, ut exponit D. Ambrosius (l. de Isra. c. 4.): Resurge a terrenis, et veni ad me supra mundum. Sed notatu admodum dignum est, quemadmodum Christus, secundum illum Ezechielis Prophetae visionem, quatuor habet facies, de quibus supra diximus, hominis videlicet, leonis, tauri, atque aquilae; ita quoque Christus Sponsam suam, priusquam ad coeli iter sese accingat, examinat, an illis quatuor faciebus assimiletur, ac propterea dicit ei (Cant. 2.): Ostende mihi faciem tuam. Si enim humiliter, nec eius imagini conformis, et per consequens nec ad regnum coelorum apta. Ex his formis omnium prima est hominis, quam assumere oportet fratres, confitendo vos esse homines ex pulvere natos, non tamen ex quocumque, cum pretiosi, magnique valoris aliqui reperiantur, ut sunt stomachales, ac pectorales; alii ex gemmis, et margaritis, et alii ex auro; alii etiam ex aromatibus compositi, sed ex inutili vos esse compactos pulvere momentote. Unde sapienter David (Ps. 103.) loquens de hominibus, non fuit contentus dicere, In pulvere revertentur; sed superaddit: In pulvere suum, quem constat inutilem, turpem, ac foetidum, atque adeo diversum valde ab aliis, qui utiles, odoriferi, salutare, ac pretiosi sunt. Verum quia sola humilitatis olera, ac sui ipsius submissio ad aeternam felicitatis gloriam assequendam non sufficient, necessarium etiam est vituli formam induere, ut sicut vitulus iugi pondera sustinere non

potest: ita et Christiani anima molesto daemonis iugo, intolerabilique peccatorum sarcina gravari minime patiatur, quippe coeli ascensum tanto pondere praecipitum, non solum perficere, sed nec tentare poterit. Leonis etiam formae notitiam deesse debet, ut universo inferno coeli se opponere valeat, spem omnem in divina collocans gratia, qua fultus omnes eius infestissimos hostes facile debellabit: etenim (Prov. 28): Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Denique aquilae forma indui oportet, ut in eorum numerum recipiatur, quorum meminit Isaias (c. 3.) dicens: Assument pennas ut aquilae: current, et non laborabunt, ambulabunt, et non deficient. Spiritus sanctus enim suavi quodam, ac leni flamine illorum voluntatis atque intellectus vela perfans, eorum animos recreabit, ac indefessos efficiet. Quod secus impiis accidit, quos propria peccata, velut viperarum partus, matrem eviscerant; unde lamentantur, dicentes (Sap. 5.): Lassati sumus in via iniquitatis. Sed prius quam ab Isaias haec esca, qua ipsa alitur, ut dicitur, verbiis nobis ipse indicavit, dicens (Joan. 4.): Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Demum sicut aquila invitat pullos suos, ut eam volando imitentur (Deut. 31.): Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, similis quoque ratione Christus in hac gloriosa sua Ascensione fidelium animas signat, atque vocibus, ut eum comitentur, invitat (Cant. 2.): Surge, propra amica mea; quasi dicat, ut exponit D. Ambrosius (l. de Isra. c. 4.): Resurge a terrenis, et veni ad me supra mundum. Sed notatu admodum dignum est, quemadmodum Christus, secundum illum Ezechielis Prophetae visionem, quatuor habet facies, de quibus supra diximus, hominis videlicet, leonis, tauri, atque aquilae; ita quoque Christus Sponsam suam, priusquam ad coeli iter sese accingat, examinat, an illis quatuor faciebus assimiletur, ac propterea dicit ei (Cant. 2.): Ostende mihi faciem tuam. Si enim humiliter, nec eius imagini conformis, et per consequens nec ad regnum coelorum apta. Ex his formis omnium prima est hominis, quam assumere oportet fratres, confitendo vos esse homines ex pulvere natos, non tamen ex quocumque, cum pretiosi, magnique valoris aliqui reperiantur, ut sunt stomachales, ac pectorales; alii ex gemmis, et margaritis, et alii ex auro; alii etiam ex aromatibus compositi, sed ex inutili vos esse compactos pulvere momentote. Unde sapienter David (Ps. 103.) loquens de hominibus, non fuit contentus dicere, In pulvere revertentur; sed superaddit: In pulvere suum, quem constat inutilem, turpem, ac foetidum, atque adeo diversum valde ab aliis, qui utiles, odoriferi, salutare, ac pretiosi sunt. Verum quia sola humilitatis olera, ac sui ipsius submissio ad aeternam felicitatis gloriam assequendam non sufficient, necessarium etiam est vituli formam induere, ut sicut vitulus iugi pondera sustinere non

potest: ita et Christiani anima molesto daemonis iugo, intolerabilique peccatorum sarcina gravari minime patiatur, quippe coeli ascensum tanto pondere praecipitum, non solum perficere, sed nec tentare poterit. Leonis etiam formae notitiam deesse debet, ut universo inferno coeli se opponere valeat, spem omnem in divina collocans gratia, qua fultus omnes eius infestissimos hostes facile debellabit: etenim (Prov. 28): Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Denique aquilae forma indui oportet, ut in eorum numerum recipiatur, quorum meminit Isaias (c. 3.) dicens: Assument pennas ut aquilae: current, et non laborabunt, ambulabunt, et non deficient. Spiritus sanctus enim suavi quodam, ac leni flamine illorum voluntatis atque intellectus vela perfans, eorum animos recreabit, ac indefessos efficiet. Quod secus impiis accidit, quos propria peccata, velut viperarum partus, matrem eviscerant; unde lamentantur, dicentes (Sap. 5.): Lassati sumus in via iniquitatis. Sed prius quam ab Isaias haec esca, qua ipsa alitur, ut dicitur, verbiis nobis ipse indicavit, dicens (Joan. 4.): Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Demum sicut aquila invitat pullos suos, ut eam volando imitentur (Deut. 31.): Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, similis quoque ratione Christus in hac gloriosa sua Ascensione fidelium animas signat, atque vocibus, ut eum comitentur, invitat (Cant. 2.): Surge, propra amica mea; quasi dicat, ut exponit D. Ambrosius (l. de Isra. c. 4.): Resurge a terrenis, et veni ad me supra mundum. Sed notatu admodum dignum est, quemadmodum Christus, secundum illum Ezechielis Prophetae visionem, quatuor habet facies, de quibus supra diximus, hominis videlicet, leonis, tauri, atque aquilae; ita quoque Christus Sponsam suam, priusquam ad coeli iter sese accingat, examinat, an illis quatuor faciebus assimiletur, ac propterea dicit ei (Cant. 2.): Ostende mihi faciem tuam. Si enim humiliter, nec eius imagini conformis, et per consequens nec ad regnum coelorum apta. Ex his formis omnium prima est hominis, quam assumere oportet fratres, confitendo vos esse homines ex pulvere natos, non tamen ex quocumque, cum pretiosi, magnique valoris aliqui reperiantur, ut sunt stomachales, ac pectorales; alii ex gemmis, et margaritis, et alii ex auro; alii etiam ex aromatibus compositi, sed ex inutili vos esse compactos pulvere momentote. Unde sapienter David (Ps. 103.) loquens de hominibus, non fuit contentus dicere, In pulvere revertentur; sed superaddit: In pulvere suum, quem constat inutilem, turpem, ac foetidum, atque adeo diversum valde ab aliis, qui utiles, odoriferi, salutare, ac pretiosi sunt. Verum quia sola humilitatis olera, ac sui ipsius submissio ad aeternam felicitatis gloriam assequendam non sufficient, necessarium etiam est vituli formam induere, ut sicut vitulus iugi pondera sustinere non

HOMILIA TERTIA

Aquilae metaphoram prosequimur, variis sacrae Scripturae locis pulchre illustratis illam locupletantes

A praeis iam temporibus more comparatum fuisse legitur, ut Principes de status sui bono regimine, ac Republicae utilitate solliciti, omnes imperii sui terminos per se ipsos visitent, subditos agnoscant, de legibus provideant, necessitatibus suorum consulant, ac demum, his omnibus peractis, ad commodiorem imperii sui civitatem ibi commorantur se recipiant. Christi Regnum in tres partes dividebat D. Paulus Apostolus (Philip. 2.): In nomine Iesu omne genuflectatur, coelestium, terrestrium, et infernorum, in terram videlicet, in inferos, in coelum. Deus itaque hominis formam assumens, universi regni sui loca visitare, ac inde ad coelestis curiae gloriam requiem capturus reverti voluit. A terra igitur visitationem suam inchoavit (Luc. 1.): Visitavit non oriens ex alto; leges, ac sanctiones, et pragmatice condidit, tyrannides et medio sustulit, ac o terra nefarium Satanam, communem humani generis hostem, eiecit, expulit, atque prostravit (Joan. 18.): Nunc princeps huius mundi vincitur foras. Prima haec visitatio, quae triginta trium annorum curriculo perduravit, absoluta, secundae regni sui parti visitanda incubuit, in inferni scilicet limbo, ut in Apostolico Symbolo fatetur: Descendit ad inferos. Durissimos ibi visitavit carceres, ex illis sanctos illos Patres captivos, tamquam innocuos, stripiens, damnones, velut suo rebelles imperio in arctiora, ac duriora vincula coniciens, illorumque fortibus novas, ac fortiores seras atligens: post haec ad terram gloriosius exurgens rever-

tur. Reipublicae suae negotia componit, Petrum Ecclesiae Vicarium, ac viceeum praepositum, Apostolos Episcopos declaravit, caeteros autem discipulos novis peditum militiae suae copias praefecit: *Ecce ego mitto vos*. His omnibus feliciter gestis, Christus ad omnium regni atque imperii sui civitatum amplissimam, amoenissimam, ad clarissimam nempe coeli empyrei, quod omnium supremum est, fastigia, summam ibi requiem habiturus descendit (*Marc. 16.*): *Assumptus est in caelum, et sedet a dextris Dei*.

Verum in hac Christi Ascensione grave dubium examinandum occurrit: nam prima quasi fronte nobis incommodum esse videtur, Christum in caelos ascendere, nosque gratisimus eius aspectu orbatos relinquere: dum enim Deus Pater unigenitum suum nobis tollit, donationem illam inter vivos eiusdem unigeniti antea mortalibus factam revocare videtur. Unde non inepte, sine aliquo eiusdem dialectices artificio arguere, ac inferre poterimus, quod quemadmodum ipsius donatio summi erga nos amoris, ac divinae amicitiae symbolum extitit, ita illius ablatio sit evidens incredibilis cuiusdam odii, ac inimicitiae erga nos indicium, ac verba illa: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*, in hunc modum invertemus, et commutabimus: sic Deus odit mundum, ut Filium suum unigenitum tollat ab eo. Si Indiae, quae, omnia auri, atque argenti pondera inde exportata auferret, quam inops, quam medica, quam pauper, quam denique destituta universa remaneret Hispania? Si mare omnium aquarum fontium scaturientium, ac insigniorum fluminum ex eo profluentium restitutionem postularet, quam siccata, quamque in foecunda appareret terra? Si demum caelum ipsum solem suum celaret, ac splendidissimum phoebi radiantis iubar aspectui nostro subtraheret, quam obscurum, quam miserum, quam lugubre hunc orbem redderet? At sine dubio profectus Ecclesiae catholicae magis ac necessarius est Christus Dominus noster, quam aurum, et argentum Hispaniae, quam aqua universae terrae, quam denique sol toti mundo. Si igitur unum nobis auferat Deus Pater, consequens est, quod in summa rerum omnium egestate, in continua sterilitate, in perpetua denique tenebris verseretur. His adiungo illud D. Pauli (*Rom. 12.*): *Dona Dei sunt sine poenitentia*: Deum enim beneficiorum collatorum nunquam poenitet. Quomodo igitur, vel qua ratione iam aeternus Pater Filium suum nobis datum admittit? sane factae donationis eum poenituisse, ac antiquam suam voluntatem retractasse videtur. At huius obiectionis responsio in promptu est, quod aeternus Pater ita nobiscum se gerit in gloriosa Christi ascensione, sicut nutrix cum tætero infante, cui, cum satis ex altero uberum exsuxit, illud abscondit, aliud ei detegens, ut parvulus infans amborum uberum beneficio potiat. Deum nostrum bina habere ubera, catholica nobis edocet fides, quorum unum Christus, alterum Spiritus sanctus est, quibus omnium animas educat, atque enutrit, ut ipse per Oseam dicit: *Ego lactabo eam*; quasi dicat:

Ego ubera mea lactanda ei exhibebo, unum perintellectum; alterum per voluntatem meam profluens. Iam primum uber, Filium nempe suum, nobis lactandum obtulerat, et mundus desacro doctrinae suae lacte iam dudum suxerat; at cum in triumphantis Ascensionis die illud occultat, ut aliud uber, idest Spiritum paracitum, qui iam proximus est nobis, lactandum detegeret, ac divinae illius dulcedinis, ac solatii lac sugentium propinaret. Atque hinc videtur haud difficulter solvendum aliud fortissimum argumentum, quod Sponsae proponi posset, desumptum ex ultimis illis epithalamii sui verbis, ubi Sponsum suum alloquens dicit (*Cant. 8.*): *Fuge, dilecte mi, assimilare capreae, annuloque cervorum super montes aromatum*. Merito inquit: am a te Sponsa sancta, si tuus ille amor est, cur ei dicis, ut fugiat, et discedat a te? amor enim unio est, amor nexus est, amor vinculum est, amor laqueus est, ac denique amantium amor aurea quaedam catena amantem cum amato strictissime copulans est, adeo ut si vere amanti concessum esset, dilecti sibi praesentia, atque consortio semper frui, id pergratum sibi esset: quomodo igitur eum tam obnoxe rogas, ut a te fugiat, ac separatur, *Fuge, dilecte mi*? Hocne est antiquum illud, quo ardebas, desiderium, ut Sponsus tuus te inviseret (*Cant. 4.*): *Veniat dilectus meus in hortum suum*? O utinam Sponsum meum ad fruendum amoenissimis horti mei floribus venientem viderem! Haec sunt antiqua illa desideria: *Desoculatur me osculo oris sui*. O utinam inter dulcissimos Sponsi mei amplexus conquiescerem! Haec sunt cordis illae anxietates, haec sollicitudines quibuscumque interpesta, atque obscura nocte, amisso epitogio, ab excubiis expoliata, ad eum indigne disquirendum egressa fuisti? Bone Deus, Sponsa sancta, quanto nunc mutata interea? adeo quidem ut aspectui tuo se subtrahat, Sponsum impotente deprecens, dicens (*Cant. 4.*): *Fuge, dilecte mi*. Huic difficultati respondet D. Bernardus, ac doctissimus ille Carpatorum Anistes Ogylon (*in s. com. sup. Cant.*), quod petito illa Sponsae, ut Sponsus in hortum suum introiret, et desiderium fruenti dulci illius amplexu, *Veniat dilectus meus in hortum suum, et osculetur me osculo oris sui*, nihil aliud erat, nisi divini Verbi adventum in carne humana exoptare, ut divini illius uberi suavitatis, atque dulcedine gauderet; at postquam illud sibi propinaverat, flagranti quoque desiderio incensa, altero ubere, quod erat sanctus Spiritus, frui percupiebat: quia tamen ei exploratum erat, ita in caelo statutum, et Dei patris voluntatem esse, alterum pectus nobis nequam detegere, quousque aliud in Ascensione Christi occultaretur, ipso dicente (*Joan. 16.*): *Si enim non abiero, Paracletus non venit ad vos*; ideo Sponsa dixit Christo (*Cant. 4.*): *Fuge, dilecte mi*; regredere mi Rex, ad palatium tuum, revertere mi Christe et terra ad caelestium spiritum consortia praeterquam enim huiusmodi tuus abscessus tibi summae gloriae, nobis etiam maxime erit utilitas.

Eximius ille Pater sanctus Maximus utrum-

quo magna certe ingeni perspicacitate comprehat, Christum regiae aquilae comparans (*Jo. post Pent. 2.*): *Per omnia*, inquit, *aquilae comparatio convenit Salvatori*. In omnibus et per omnia Christo ascendenti aquilae comparatio congruit, tum ad probandum ascensionem suam ei admodum fuisse gloriosam, tum etiam ad demonstrandum, eandem nobis mirifice condixisse. Inter ceteras Principum res generose, ac gloriosae gestas ea sane vel maxima est, victorias inceptas strenue prosequi, nec ab illarum incepto ullatenus desistere, quousque sua victorica insignia in altissimae turris vertice, ubi hostis sua delixerat, collocarint. Omnium maximus, atque antiquissimus Christi hostium fuit Lucifer, ita ut de eo dixerit (*Joan. 8.*): *Ille a principio homicida erat*: ille a principio quo me agnovit, me sibi infestum semper habuit, inextinguibili sui sanguinem meum ebulliens, ardentissimeque vitam mihi adimendi desideria semper exaestnavit; hoc studium semper illi fuit. Truculentus iste hostis in empyreo caelorum omnium eminentissimos signa, vexillaque sua erexit, super astra coeli, et in lateribus Aquilonis sedem suam locare satagens; at Christus Dominus tyrannum illum cradetem tam insigni victoria persequutus fuit, ut a molesta infestatione illius nunquam destiterit, quousque vexilla, insigniaque sua in eodem loco, ad quem Lucifer ascendere tentavit, gloriosus extulisset, et in eo triumphans consederet, ut ait D. Marcus: *Assumptus est in caelum, et sedet a dextris Dei*.

Hinc ansam sumere placet ad satisfaciendum curiosae, sed pia quorundam quaestioni, interrogantium, qua de causa catholica Ecclesia in Rogationibus, quas diebus proximo elapsis celebravit, vocet Incarnationem sanctam: *Per mysterium sanctae Incarnationis*. Baptisum et leoninum sanctum: *Per baptismum et sanctum leoninum tuam*. Resurrectionem sanctam: *Per sanctam resurrectionem tuam*. Et nihilominus de Ascensione loquens, eam admirabilem nuncupet: *Per admirabilem Ascensionem tuam*. An fortassis ipsa Christi Incarnatio non est admirabile mysterium, duas in uno supposito copulari naturas? Res forsitan prodigiosa non est, vitae auctorem in igno crucis emori? Fortentum non est inauditum, hominem propriae virtutis viribus resurgere? Quae de causa igitur Ascensionis mysterium praeter ceteris omnibus admirabile vocat Ecclesia? Per admirabilem Ascensionem tuam. Ego sane id effectum fuisse sine dubio crediderim, ut Ecclesia nos doceret, in Christi hominis vitae curriculo, rem tam admirabilem, ac Dei conspectui super omnia gratissimam non esse quidem recte vivendi iter instituisse, sed in finem usque constanter fortiterque perseverare: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Quis rogo mortalium tam perversi erit animi, qui semel atque iterum iniquitatum latum solutus non fuerit? vel quis erit, qui saltem semel cum vera animi compunctione de peccatis confessus non fuerit? Id quidem fuit recte vivendi initium sumere; verum usque in finem strenue perseverare, ac con-

stanter sine aliqua mortalium peccatorum macula usque ad extremum vitae spiritum perdurare, hoc opus, hic labor, hoc rarum, hoc admirabile, et apud Deum in summo pretio, summae aestimatione habetur. Olim Deus in lege scripta praecipit, ut sacerdotibus habitu longo in terram usque defluente amicti incederent, malis Punicis, ac tintinnabulum circumpendentibus. Habitus ille in terram usque defluens quid aliud significabat, quam rectam Christiani hominis vitam, quae est habitus illius ceteris honestior, atque ornator, usque ad eius sepulchrum, ac ultimum vitalis aurae halitum durare debere? Tintinnabulum vero appensione denotabatur, Christiani opera talia esse debere, quae ad tintinnabuli sonitum fieri, ac ante Dei, Angelorum, hominumque conspectum in publicum prodire valeant. Demum e vestimenti filis fibrillis granata, quae fructus sui coronati, dependentia, significabant Deum illis tantummodo gloriae coronam donaturam, quantum in eius servitute, et obsequio usque ad extremum spiritum constans esset perseverantia (*Apoc. 2.*): *Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae*. Haec omnia perfecte implevit Christus, qui non contentus in Bethleem nasci, Hierosolymis meri, ac tertia die resurgere, redemptionis humanae negotium eo pertraxit, ut non destitit ab incepto, quousque in caelos transscenderit, aeternae felicitatis ostia aperuerit, et omnibus illorum ingressum optantibus aperte reliquerit. Quid profuisset Christum nasci, nisi mortuus fuisset? vel quid etiam mori, nisi resurrexisset? Si Christus non resurrexisset, inanis, ait Paulus (*I. Cor. 15.*) *est fides nostra*. Et si Christus ad caelos ascendere, et stellas calcare non potuisset, quid profuisset eius resurrectio, nisi ut phantasma ac visum aliquod oculos deludens iudicaretur? et ut de eo diceretur: *Hic homo cepit edificare, et non potuit consummare*. Hic homo aedifici redemptionis humanae fundamenta iecit, ad finem autem, metamque perducere minime valuit. Quamobrem quoniam Christus gloriosa sua Ascensione universis suis operibus coronam adiecit, ultimam manum redemptionis negotii imponens, ac ad perfectionem tanta cum laude, animique constantia illa deducens, ideo sancta Mater Ecclesia ei illustre illud, atque insigne (admirabilis) cognomen tribuit, dicens: *Per admirabilem Ascensionem tuam*. Quia igitur inter omnia volatilia nullum est aquilae volatu admirabilius, tum quia ceteris sublimius pervolat, tum quia illis est volatu constantior, nec a suo incepto facile desistit, donec praedam, quam insequitur, unguibus apprehendat; ideo sanctus Maximus Christum in caelum ascendentem aquilae confersens, optime declarat, Ascensionem huiusmodi ingentem gloriam, ac summum honorem ei perperisse. At nobis quoque utilem valde, ac mirum in modum proficuum fuisse, illud Davidis egregie probat, absque eo, quod a proposita aquilae meta, plora digrediamur (*Psal. 103.*): *Herodius domus dux est corum*. Non modica inter auctores est controversia, cuius generis animal sit Herodius.

Suidas non ignobilis auctor ciconiam esse dicit; at Theodoretus, ut refert doctissimus Ambrosius (in suo *Dictionary*) asserit idem esse, quod avem, ardeam nuncupatam, eo quod volando ardua petat, iuxta illud Virgillii (primo *Georg.*):

... atque altam supra volat ardea nubem.

Non incongrue id Christo ascendenti quadrat: fide enim catholica docemur, ipsum in nube ascendisse (*Act. 1.*). *Et nubes suscepti cum ab oculis eorum, iuxta Davidis Prophetam (Ps. 103): Qui ponis nubem ascensum tuum.* Sed ad rei nostrae propositum magis facit id quod ait Nicolaus Lyrensis, cuius haec est sententia. Herodium item quod Gryphum esse, de quo recensent naturales, quandam illius inveniri speciem tam admirabilem, atque portentosam, ut pedibus agno, pectore, ac humeris leoni, facie vero aquilae similis sit. Admirabile hoc est Christi symbolum, et quasi viva quaedam illius effigies adamussum eum repraesentans: Christus enim in nativitate, ac passione sua agno similis erat (*Isai. 53.*): *Tanquam ovis ad occisionem ductus est, et sicut agnus coram tendente se obtulit.* In resurrectione sua, forti, ac animoso leoni similis extitit: *Vicit leo de tribu Iuda, quemadmodum vidit illum dilectus eius discipulus Ioannes.* In Ascensione autem erat instar aquilae regalis: quoniam non secus, ac aquila pullis suis se ducent, atque magistram exhibet ad docendum eos et volare, et terrae clima, atque temperiem, et alia sibi conducibilia investigare: ita etiam Christus in illa gloriosae suae Ascensionis die, tanquam princeps quaedam aquila, regali suo volatu nos ad aeternam beatitudinem ducit, instituit, atque excitat, ut omnem ingenii nostri aciem ad volandum in coelum conferamus (*Deut. 2.*): *Sicut aquila provocans filios suos ad volandum, et super eos volitans, expandit alas suas: quod etiam ad litteram dixit Michaeas; Ascendit pendens iter ante eos.* Ascendit Christus in coelum tanquam lux noster, iter occultum aperiens. Quod idem Propheta David, aliis tamen sub verbis, cecinit (*Psal. 15.*): *Notas mihi fecisti vias vitae.* Atque hoc ipsum significant illa alia iam citata, *Herodii domus dux est eorum.* Constituit se ducent nostrum Christus Dominus, ut liberum faceret aditum ad coelestem gloriam, ac aeternae beatitudinis portas in illam usque diem operatas panderet. In cuius rei figuram legimus Deum ad Paradisi portas ianitorem, ac eustodem quandam, Angelum videlicet, igneo in manibus ense postuisse. At Christus Dominus haec die in coelum ascendens nudatum illum gladium Angelo ianitori tollit, in frustra redigit, penitusque dirumpit, ardentique charitatis suae calore liquefacit, ex eoque sic liquefacto claves coeli portis aperientis affabrefacit, et quidem tot numero, quot sacerdotes, et confessores in Ecclesia Dei approbati reperuntur. Gestant enim illi omnes tanquam Dei cubicularii clavem auream e cingulo pendentem, qua coeli portas ape-

riunt. Introite ergo, precor, facilis has: nec enim desunt ianitores, portis illis reserandis paratissimi. At vestrum fortassis dicit aliquis: Pater, omnes meae curae, omnia mea desideria, et studia eo revera tendunt, ut per medias has claves ad aeternas illas coelestium mansiones introire valeam. Recta equidem, et laudanda sunt istaec tua desideria. Sed dic, quaeso, illisne opera tua correspondent? Claves enim Ecclesiae non aperiant coeli portas in peccatorum faecibus permanenti, et voluptatum caeno se volutanti: unde si cum Christo ad aethera conscendero desideras, peccatorum sarcinam deponas opus est: etenim nisi antiquae veteris pravitatis plumas evulseris, fieri minime potest, ut novae ad volandum in coelos pennae renascantur. Re-enset S. Isidorus aquilam eius esse ingenii, atque naturae, ut pullos suos e nido ad sublimis volandum non educat, donec veteres plumas, putridosque pilos exuerint. Eadem quoque ratione nobis perstansum esse velim, Christum similis omnino cum aquila esse conditionis, atque ingenii, ut ad coelestium animarum consortium admittat neminem, nisi prius corruptos antiquae turpitudinis pilos, veteresque suae vanitatis plumas, effrons licentiae, ac nimiae libertatis pennas praesciderit: quoniam, ut ait magnus ille Hieronymus, Paulo et Eustachio scribens: *Aula coelestis non suscipit nisi sanctos, simplices, et iustos.* Haec sunt conditiones, haec qualitates, haec requisita ad aeternae beatitudinis gloriam consequendam necessaria; cogitationum sanctitas, verborum sinceritas, ac operum, quae cum lege Dei consentanea sint, iustitia. Et ne diutius in genere divagemur, veniamus ad speciem. Vos omnes, qui Sacerdotio initiati estis, sacris manibus pectora vestra admoveate: vos vero, qui Sacerdotes non estis, ponite manus vestras super crucem, et iurato, pleno respondere proposito D. Hieronymi interrogatorio, *Aula coelestis non suscipit nisi sanctos, simplices, et iustos.* Dicite nunc sub iuramento praestito, ut se habet vestra animi sanctitas, et cogitationum puritas? Pater, vix dum perversa cogitatio intellectum pulsat, cui continuo voluntatis consensus non acquiescat. Et vos dicite, quaeso, ut se habet verborum vestrorum sinceritas? es ne murmurator, maledicus, homo duplex, et velut alter laus bifrons? amicus publice, inimicus privatim? Denique, ut se habent opera tua? Facisne satis officio, et muneri tibi inuncto? orationi vacas? inopi subvenis? castitatem sectaris? an fortassis in summa libertate, in dissolutione, in nimia morum licentia vilam trahis, ut ne in cogitationem tuam veniat, quot et quantis periculis aeternam tuam salutem exponas? Pater mihi? Difficilia valde a me postulas, nimis animum meum vexas. Responde, infelix peccator, ad D. Hieronymi interrogatorem, nec a quaestione resillas. Si respondendum mihi est, Pater, certe has a me conditiones, atque qualitates longius abesse non diffiteor; et sub iuramenti sacramento antea praestiti, omnes in me contrarias esse fateor. Dic igitur nunc; Si praefatas con-

ditiones, cogitationum scilicet puritatem, verborum sinceritatem, ac bonorum operum venustatem necessaria esse fateris, et nihilominus eas tibi deesse affirmas, quando haec tibi praestanda credis? aut ad quae tempora bonum operari procrastinaris? Forte fortuna res aliqua tibi esse potest, cuius tua magis intersit, quam aeterna animae tuae salus? Quomodo ergo, precor, tanta te illius cepit oblivio, ut eam rebus omnibus postponas, eum agnoscas, quod *Aula coelestis non suscipit nisi sanctos, nisi simplices, nisi iustos?* At licet tanta sit obstinate mentis perversitas, talis est Christi clementia, talia piissima Christi viscera, ut ipse cum peccatoribus non aliter se gerat, ac regia aquila cum pullis suis. Referunt Aristoteles, et Plinius (*de historia animalium*), et Alianus (*de varia hist.*) aquilam pullos quasi nido allixos sponte egressos de nolentes, rostro pungentem, per vim inde expellere, atque ad volandum cogere; eadem sane ratione Christus suorum salute valde sollicitus, si postquam eos de peccatorum tenebris facillimis quibusdam antidotis, ac suavissimis mediis erueret tentavit (velut sunt divinae inspirationes, recta confessorum consilia, ac vitae praedicantium voces) si nequidquam haec proficiant, et ipsi nequaquam ad bonum commoveantur, sed veluti iniquitatum nido allixi illi adhaerant; inde eos extrahit, quandoque adversa corporis valetudine vexans, quandoque in amaros adversae fortunae scopulos eos deliciens, quandoque filios eorum vitam adimens, ac unde minime cogitabant, inde ut lites indeque rixae orientur, permittit, quos tandem illos penitus conferant, atque consumant. Haec sunt fratres divinae illius aquilae puncturae: hi sunt Christi ictus, atque morsus, qui de salute vestra sollicitus, vos e mortifero pravilatum nido, cui tenaciter adhaeritis, erueret, atque divellere, et in pulchro gratiae divinae slatu collocare nititur. ut in omnem aeternitatem felicissimo Dei aspectu frui mereamini. Cui sit honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA QUARTA

Triumphantis Ascensionis Christi Domini singularis maiestas, ac triumphus illius inaudita pompa, et apparatus varia sacrae Scripturae eruditione pulchre describitur.

Inter varia, atque diversa sapientissimi illius Salomonis aenigmata, proverbiorum suorum libro compendiose inserta, principem locum sibi facile vindicant ea, quae capite vigesimo propositi, inter quae omnium illud excellentissimum arbitror, tam ob illius metaphorae obscuritatem, quam etiam ob sententiarum profunditatem, quod de leone, gallo, arietate, et rege scripsit, dicens (*Prov. 30.*): *Tria*

sunt, quae bene gradiantur, et quartum, quod incedit feliciter; leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum; gallus succinctus lumbos et aries; nec est rex, qui resistat ei. Leo dum graditur, magnam in incessu praesefert gravitatem, ut quasi agnosceret videatur, se animalium omnium regem esse, et nuncupari. Gallus etiam singulari quodam modo incedit, erecto videlicet collo, crispata crista, et caput hinc inde circumvolvens. Aries etiam, qui gregem antequam vis non videat, quam lentis, tardisque gressibus oves antecedit. Verum enim vero regis incessus, atque auctoritas, qua in publico subditorum conspectu progreditur, ceteros omnes longo intervallo superat, praesertim cum regiae dignitatis maiestatem ostentare opus est. Scio sane nonnullis sacrae Scripturae interpretes una cum Nicolao Lyrensi (*in suis commentariis*) huiusmodi locum intelligere de quantoribus, Babylonice videlicet, Persico, Alexandri, ac Romanorum Imperii, quippe leo Nabuchodonosorem Babylonicae Regem repraesentat, cui Prophecia Hieremias leonis nomen indidit: *Surrexit leo de cubili suo.* Cymum Persarum Regem gallus denotat, qui ingenti armorum, et gentiumque suarum fortitudine, ac potentia fretus, Daricum comitis auxilio suffultus, superbam Babylonem Persarum, Medorumque subiecit Imperio. Sub arietis nomine intelligendus venit Alexander Macedo: nam quemadmodum ipse aries, licet animal quoddam mite, ac mansuetum sit, nihilominus stimulat, provocat, impugnantem se fortiter aggreditur, inclinato capite cornu peti; ita etiam ipse Alexander Persarum iniuriis lacessitus, atque coram arrogantia provocatus, ipsos Graecorum iugo subdidit, ac brevi temporis spatio maximam terrarum orbis partem superavit. Rex denique qui nemo obsistere potest, Romanorum indicat Imperium, quod ceteris omnibus regnis, atque Imperiis fortius, validius, ac potentius extitit; adeo ut propterea *ferrum* a Propheta Daniele vocaretur: nam sicut ferrum cetera omnia metallorum genera domat, sic Imperium Romanum alia omnia Imperia, atque regna in potestatem suam redegit, ut ea propter non immerito de eo dicitur, quod feliciter incedit. Verum Magnus ille Gregorius (*l. 3. morca. 5.*) ac venerabilis Beda (*in hunc locum*), mystice illum intelligendum esse volunt; atque ita spirituale aliquid ex huiusmodi textu depromere cupientes, Salomone hic quatuor illa officia a Deo Patre unigenito suo iniuncta denotare voluisse, sapienter edocet, Praedicatoris videlicet, Redemptoris, Iustificatoris, et Glorificatoris. Gallus itaque, ut observat D. Gregor. (*3. p. past. c. 5.*), praedicatoris officium significat: debet enim sicut gallus, dormientes, ac in peccatorum sordibus se volutantes praedicationis cantu exprofacere. Aries Redemptoris officium praesefert, in cuius rei symbolum legitur Patriarcham Abraham in Isaac filii sui immolatione arietem quandam veribus haerentem in sacrificium Deo obtulisse, quod expressam Christi coronam spinam redimit, et in ara crucis immolati imaginem gerebat. Leone instauratoris officium

repraesentatur, siquidem tamquam leo rugiens in sua resurrectione peccatum, mortem ipsam devincens, vitam nobis dedit, ita ut merito cum divo Paulo dicere valeamus, quod *Resurrexit propter justificationem nostram*. At rex glorificatoris officium designat, in quo nullus est, qui ei obstat, aut se cum contendere valeat (*Prov. 30.*): *Neque est, qui resistat ei*. At ergo Salomon, quod licet tria benegradientur, id est licet Christus in prioribus tribus officiis potentiam, virtutemque suam satis, superque manifestarit, nihilominus excellentius, et cum maiori sui nominis splendore in quarto eius officio propagavit: *Et quartum feliciter incedit, dum tanquam Rex, ac universi Monarcha in coelorum cacumina glorificatoris officium gesturus conscendit*. Non diffiteor Christum in praedicatoris, ac divini verbi seminarios officio admirabilem se exhibuisse, sed non ea, qua oportuisset felicitate divini huius verbi seminatio profecit: quandoquidem tres ex quatuor seminis partibus suffocatas fuisse non ignoramus, id attestante nobis sancto Luca (c. 8.). Quia etiam et redemptoris officio perfunctus egregio fuit, secundum illud Davidis (*Psal. 1.9.*): *Copiosa apud eum redemptio*: sed praeterquam quod magis constitit illi ea, ibi se imiscuit infelicitas, quod cum pauci sint electi, eis admodum exiguum commodum, aut utilitatem attulit, habita eorum consideratione, quibus ne unquam profuit, nec proderit in futurum. Instigatoris quoque officium dextere admodum peregit; verum quia nesciat eum multorum animos adversos adeo, atque rebelles reperiisse, ut illius iustitiae, atque sanctitatis participationem nec a primis labiis degustarint, et cum resurrexit, Thomam in fide, defecere Cleopham in spe, vacillare, ac fluctare novimus. Omnes isti erant velut taxillorum, aut aleae infelicitate puncti, qui quidem doloris, ac acerbitatis multum afferre ei potuissent, si doloris tunc capax fuisset. Ceterum in triumphanti illa ad coelos Ascensione, glorificatoris ibi functus officio, summa cum felicitate, ac omnibus numeris absoluta prosperitate, praebat: *Et quartum feliciter incedit*: tunc omnia grata, prospera omnia, cuncta felicitate, ut nec vel minimum quidem adversitatis eis admisceretur: *Et non est, qui resistat ei*: nullus mortalium illi ascendenti se opposuit, aut cum eo concertare tentavit, prout impio illi Simoni Mago contigisse legimus, qui in medio sui volatus misere prolapsus ab incepto desistere coactus fuit. Christo omnia ad libitum successere, omnia desideria sui mensuram plenissime explebant, omnia denique illius voluntati, ac nutui parebant, ac felicis ultra quam dicti possit, contingebant. In primis siquidem, quamvis triumphantium gloria eorum animos incredibili quadam laetitia, atque gaudio afficere solent, nihilominus tamen multa militum caedes, quibus victoria parva fuit, non modice triumphum, et gloriae laetitiam imminuit, immo et victoriae splendorem obauibit. Pericli Atheniensium Ducem ex bello contra Samios gesto redeuntem, incensam victoriae partem

voluptatem tepidasse legimus, quod quaedam insignis matrona Elpinice nomine obviam ei veniens dixit: *Praeclara sunt ista quae gessisti, qui nos tot fortibus viris, et liberis spoliasti*. Hinc etiam Pyrrhus Epirotarum Rex, post duplicem contra Romanos obtentam victoriam, caesorum tamen militum, ac aliorum interfectionem animo revolvens, dixisse fertur: *Si uno adhuc praelio Romanos vicierim, actum fuerit de nobis*: quasi diceret, quid proderit Romanos iterum vincere, si victoria cum tanta gentis nostrae iactura futura est? Verum illa Christi ascendenti victoria tam singularis, tamque admirabilis fuit, ut ne unum quidem ex destinatis sibi ab aeterno Patre, eique traditis perdidit, ipso dicente (*Joan. 18.*): *Pater quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam*, atque ita non potuit triumphum sui gloriae memoria interfectorum, aut coesorum, qui nulli erant, quidquam minorare. Secundo si verum est quod tanto gloriosior, tantoque dignior sit victoriae triumphus, quanto minori militum copia contra innumerum hostium exercitum parva fuit; quoniam erit illa huius Christi triumphum gloria, quem in ipso conflictu omnes eius milites desituerunt? *Omnes pariter fugerunt*. Omnes denique inter hostium manus dereliquerunt; ipse tamen absque bellicis tormentis, absque armatis militum copiis, ac tandem absque ullo hominum auxilio praesidium cum hoste commisit, eumque solus debellavit (*Isai. 65.*): *Torcular calcavi solus, et de genibus non est vir mecum*: illius mecum cum hoste conflixit, nullus adiuvit, nullus assistit, ideoque victoria mea tanto fuit gloriosior, quanto clarius sine interfectione aliquo meorum, et absque alieno subsidio partem esse constat. Bene igitur ait Salomon, quod *quartum feliciter incedit; Rex, nec est, qui resistat ei*. Universam sacram Scripturam perstrans nullum sane reperio triumphum gloriosum magis, aut maiori cum pompa, atque apparatu celebratum, quam illum Patriarchae Ioseph, quoniam, ut habetur in Genesi, Rex Pharaeo tulit anulum de manu sua, illum ei manu tradidit, vestivique eum stola byssina, quae tunc temporis in summa erat apud omnes aestimatione, torquem auream in eius collo imposuit, et in triumphalem eurrum ascendere, ac ad dexteram suam sedere iussit, universi regni primatibus, et nobilibus eum comitantibus, praecocone clamante, ut omnes eorum eo genuflecterant, et totius Aegypti regno praefectum esse agnoscerent. Tradidit autem ei anulum, quia antiquitus ille erat regis insignis; et hinc Nabuchodonosorem facti leonem portam suo proprio anulo obsignasse legimus, ut videntes anulum insigne regium nullus aperire praesumeret: *Altatus est lapis unius, et positus est super os laei, quem obsignavit Rex anulo suo*. Et hinc etiam Assuerus benevolentiam illam singularem, qua Aman prosequabatur, demonstrare cupiens, tulit anulum qui utebatur, de manu sua, et cedit eum Aman, cum etiam teste Quinto Curtio (*lib. 1. hist.*), dum Alexander magnus in civitate Babyloniae morti proximus esset, quaerentibus sui regni magnatibus, ac Principibus, quem

monarchiae suae successorem esse vellet, respondit *vestrum optimum*; ac postmodum cum morbo ingruente sermonem promere nequiret, anulum suum e digito tollens, in omnium conspectu eximio cuidam Duci Perdiccae nomine tradidit. Dare autem Pharaeonem Ioseph stolam byssinam, fuit eum sacerdotem instituire velle, cum, ut refert Apuleius (*lib. 13.*), solis Aegypti sacerdotibus permissum erat vestibus byssinis uti. Dum autem illius collo torquem illam auream apposuit, merito eum eius splendorem exprimere voluit, cum huiusmodi praemium non nisi eorum, qui aut doctrina, aut vitae integritate conspicui erant, dari consueverat, ut cecinit Ovidius:

Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo.

Itaque animus Pharaonis fuit, anulum Iosepho porrigens, eum regem declarare; stola byssina vestientis sacerdotem creare; monilia vero collo apponens, meritis suis praemia digna conferre, ac labores illius laureare. Prodit deinde in publicum tanta splendens maiestate Ioseph, praecocone per universam curiam clamante *Genuflectite*. Ioseph enim incedit, et secundum textum Hebraicum: *Benedicite, laudate omnes, atque magni facite, magnificate Ioseph, at iuxta Paraphrasim Chaldaeam, iste est Pater Regis, et secundum sanctum Hieronymum (in suis quaestionibus Hebraicis) Iste pater tener*; pater propter mirabilem illius prudentiam, tener vero propter illius iuventutem, et modicam aetatem. Celebris sane, atque insignis fuit triumphus iste, quem tamen cum illo gloriose Ascensionis Christi conferre volemus, umbra, atque fumus quidam apparebit, neque unum cum alterius gloriae comitiva; non huius comitatus cum illius musices suavitate; eteum si triumphalem eurrum attente contemplari velimus (et haec sit tertia circumstantia apparatus atque pompae huius sollempnis triumphum in memoriam partim revocare iuvabit Poetarum signenta, partim veros Romanorum triumphos, partim, quos divinae litterae commemorant. Bacchi currum tigres, Phaontis equos, Neptuni pisces, Turridis serpentes, Oceani ingentes balenas, Thoridis delphinas, Dianae cervos, Veneris cygnos, Iunonis pavones suppositos legimus. De Iulii Caesaris iactantia recensent historici, quod in eurrum, quem quatuor elephanti portabant, triumphans ascendit: Aureliani eurrum cervi quatuor ducebant; illum vero Marci Antonii quatuor ferocissimi leones. Etiam autem referunt sacrae litterae in eurrum quodam igneo triumphasse; Abrahamum, debellatis, atque prostratis quinque regibus, Melchisedech ei obviam veniente, ac dicente: *Benedictus Abraham Deo excelso, etc.* gloriose triumphasse. David etiam similiter de Philistaeo, gereus pro victoriae suae insigni ensem illum, quo fortissimi et immanissimi gigantis caput absciderat, in eius triumphum honorem, puellarum choris canentibus (*1. Reg. 18.*): *Saul percussit mille, David autem decem millia, summo*

omnium applausu triumphavit. Mardocheus in equo regis sui, divitiis, ac gemmis undique affluente, summo honore incescit, vestibus regalibus indutus, praecocone clamante (*Ester 6.*): *Sic honorabitur, quem Rex voluerit honorare*. Demum Ioseph triumphavit in Pharaonis curru, illius honoris, et gloriae circumstantiis supra commemoratis. At Christus supremus omnium Monarcha pro triumphali curru in fulgentissima, ac splendidissima quadam nube incedit, ut ait S. Lucas (*Act. 1.*): *Et nubes suscepit eum ab oculis eorum*; quod etiam praedixerat Propheta David (*Psal. 103.*): *Qui ponis nubem ascensum tuum, et secundum originale Hebraicum, Qui ponis nubem vehiculum sive currum tuum*. Splendidi hunc currum multa Angelorum millia ducebant (*Psal. 67.*): *Curru Dei decem millibus multiplici, millia laetantium*; sed et Felicitas translatio numerum ampliat, *Curru Dei centena millia, duo millia Angelorum*; imo illis S. Hiero. lectio, quom de Hebraeo translulit, superaddit: *Curru Dei innumerabilia millia Angelorum*. Itaque currum illum, in quo princeps noster triumphans incescit, innumera Angelorum coelestis hierarchiae multitudo ducebat, pariter et lucidissima Sauctorum phalanges, qui simul cum Christo resurrexerant, circumabant, quorum erat numerus epioissimius, qualem supremi erant omnium officis, ac Monarchae comitatus ducebant: nam sicut *In multitudinem populi dignitas regis*, ut ait Salomon (*Pro. c. 14.*): *non secus principum ignominiosa existit tam in eius regno quam in aula regis populi, famulorumque paucitas*. Ideo praecitato loco continuo subdit Salomon: *In paucitate vero plebis ignominia principis*. Paraphrasos etiam Chaldaeos ad rivum huius currus imaginem nobis depingit: *Curru Dei venti ardentes, duo millia Angelorum ducunt illum, divinitas Dei quiescit super illos*. Verum si oculos nostros ad ornatum, aut ad vultum, quo divinus ille triumphator incedit, convertere velimus, adamus sim illum describit D. Ioannes (*Apo. 8.*): *Vidi similem fito hominis vestitum potere, et praecinctum ad mammillas zona aurea: caput autem eius, et capilli erant candidi tanquam lana alba, et tanquam nix, oculi eius tanquam flamma ignis, et pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardenti; et vox illius tanquam vox aquarum multarum*. Adhuc tamen breviter admodum videtur S. Ioannis descriptio: maior enim, atque splendidior multo erat divini huius triumphantis elegantia, vultus, pulchritudo, vestium venustas, ac magnificentia. Quartam circumstantiam gloriosi huius Christi triumphum contemplamus fuisse vexillorum varietatem, in quibus Christi praecipua opera insculpta videbantur. Primum vexillum erat deargentatum, et triangulare formae instar navigantium, in cuius medio depicta erat imago honestissimae cuiusdam puellae Virginis, infantem in brachiis amplexantis; eius inscriptio erat: *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis*. Signum hoc sacrae incarnationis mysterium significabat. Campus autem argenteus Virginis immaculatam puritatem; forma vero triangularis mysteriosam

